SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1122

av Elise Ryder Wikén (M)

Regionalt inflytande vid omprövning av vattenkraftens påverkan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den regionala dialogen och inflytandet vid omprövning av vattenkraftens miljöpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett stort och avlångt land med i många fall stora geografiska skillnader. Vattenkraften är och har varit en viktig del i Sveriges utveckling och välstånd och är dessutom en viktig del i Sveriges och Europas energiförsörjning. Vattenkraften är både lagringsbar och fossilfri men innebär stor påverkan i de utbyggnadsområden där kraftdammar och vattenkraftverk är belägna. Vattenkraftens utbyggnad har påverkat både lokalbefolkningens levnadsförutsättningar och vattenlevande flora och fauna. Många fiskarter påverkas negativt där i princip all vandringsfisk är hotad och både lax och öring är idag är rödlistade.

I den omprövning av de gamla vattendomar som fattades under 50-, 60- och 70-talet har vi nu möjlighet att korrigera det som inte blev bra för 60 år sedan och vars sviter vi fortfarande lider av. Nu har vi möjlighet att återställa miljöer och skapa hälsosamma fiskebestånd vilket är mycket möjligt utan att behöva minska kraftproduktionen

nämnvärt. Den omprövning som nu pågår utgår i stor del utifrån kraftbolagens intentioner och önskemål med i många fall stor brist på kunskap om lokala och regionala förutsättningar. Då förutsättningar och lokala förhållanden skiljer sig avsevärt över landet, mellan olika fördämningar, vattenkraftverk och vattendrag, till och med inom samma vattendrag, är det av högst vikt att de loka och regionala erfarenheterna och förutsättningarna tas till vara genom större inflytande för att nya vattendomar ska bli så träffsäkra och bra som möjligt. Mindre än fyra procent av vattenkraftverken i Sverige har fungerande fiskevägar och ambitionerna, främst i Norrland, måste höjas rejäl om viktiga bestånd ska kunna räddas. På flera ställen längs påverkade vattendrag skulle det vara möjligt att utföra effektiva fiskeåtgärder som både skulle stärka fiskebeståndet och andra vattenlevande organismer samtidigt som livsmedelsproduktionen skulle främjas vilket inte minst är viktigt ur ett beredskapsperspektiv. I en tid av grön omställning och behov av bibehållen eller ökad energiproduktion finns en rädsla av att produktionen ska minska i samband med förbättrade villkor för bland annat fiskebeståndet. Det är en viktig diskussion som bör föras med lokala och regionala representanter som känner vattendragen och de lokala förutsättningarna för att kunna landa i den bästa lösningen ur flera aspekter.

Parallellt med åtgärder för förbättrat fiske bär det lokal och regionala inflytandet gällande återföringsmedel för berörd bygd också diskuteras. Vattenkraftens utbyggnad och påverkan har kraftigt försämrats lokalbefolkningens förutsättningar för utveckling vilket idag kompenseras med en så kallad bygdepeng som är marginell i förhållande till det intrång och den påverkan som vattenkraften har i berörda bygder.

Elise Ryder Wikén (M)